23/12/2024

Патријарх Порфирије: Реч Цркве је реч правог и истинског мира

Беседа Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија одржана 22. децембра 2024. године на светој Литургији у Саборној цркви Светог архангела Михаила у Београду

Браћо и сестре, када слушамо реч Јеванђеља, ми слушамо самог Господа, слушамо Његову реч, она је за нас и утеха и прибежиште и охрабрење и снага, али и благослов и, на крају, изнад свега и пре свега, правило живота. Оно што Господ каже, то је за нас закон. Оно што Господ хоће да чинимо ми који верујемо у Њега, треба да чинимо као израз наше љубави према Њему и послушања према Њему, али и као истински израз нашег здравог живота, наше природе. Тако и данас, чули смо реч Јеванђеља која нам описује једног човека који је богат и који по промислу Божјем и по својим даровима и свом труду стиче све више и више. И будући да нема где да сабере приходе од свога рада и труда, он зида нове амбаре, нове житнице како би могао да смести оно што је родило и наравно, изражава свој однос према Богу, и према ближњем, али и према себи, и вели: када напуним амбаре, онда ћу казати

души својој: Душо, имаш многа добра, за многе године почивај, једи, пиј и весели се (Лк 12,19). Али видимо и епилог ове приче – онда када се најмање надао да ће отићи из овога живота, да ће доћи смрт, он је отишао, у овом случају отишао је чак и пре него што је и почео да куша од плодова које је имао у својим житницама. Господ и Његово Јеванђеље су реалистични, они не улепшавају живот, не осликавају га романтичним бојама и у овој причи описује се оно што је својствено сваком човеку, а то је да независно од тога колико се моли Богу, колико верује, колико живи у подвигу, сваки човек води бригу и о својим материјалним добрима и има потребу да обезбеди оно што му је потребно за живот.

Међутим, из ове приче види се јасно да постоји разлика између онога што нам је потребно за живот и онога што бисмо ми хтели да имамо. Што је већи распон између те две тачке, утолико човек постаје све усамљенији и утолико све мање рачуна води о својим духовним потребама, утолико све мање примећује друге око себе, а други не само да су му страни или противници, ту они за њега уопште ни не постоје. Оно што је суштина живота, то је да човек има две важне тачке у свом постојању: рођење или долазак на овај свет и одлазак из овога света. Шта ће бити између те две тачке не зависи толико од ове прве тачке, од тога како смо дошли на овај свет, него више зависи од тога какав је наш однос према крају. Само онај који непрестано има то у своме уму, у своме срцу, у својој души крај, може учинити да његов живот постане одговарајући. Уколико неко има, стиче, ради, гради и има принцип уживања и том уживању нема краја, тај је промашио. Зато је једна од највећих врлина која краси искуство нашег црквеног предања врлина сећања на смрт – не сећање које помрачује наш живот и које паралише нашу креативност, него сећање које у нама буди и одражава непрестану борбену готовост, бригу о свакој страни нашег живота, бригу о томе шта Бог хоће од нас и бригу о нашим ближњима. Јер у овој причи очигледно је да је овај човек био талентован, био је вредан, и Јеванђеље то не критикује, Господ то не критикује, али каже да поред памети, поред талента, поред труда, да су и време и услови у којима је овај радио били погодни, била је добра година, па када се све то удружило, били су и богати плодови. Дакле, не критикује Господ чињеницу да се овај трудио и радио, али показује да не зависи све само од тога, него и од воље Божје, од промисла Божјег и критикује то што је овај човек мислио само на себе и није чак део свог сувишка поделио са својом браћом и сестрама и нарочито то што је мислио да све зависи од њега и да то може трајати колико он хоће.

Дакле, сећање на смрт је врлина, сећање на наш одлазак из овога света, оно

што зовемо смрћу, јесте потстрек, будилник и чак наш најбољи саветник. Кад год не знамо шта нам ваља чинити, кад год смо у дилеми, кад се питамо да ли је нешто исправно или није, имамо најбољег могућег саветника, а то је смрт. Посаветујемо се с њом, сетимо се да постоји тренутак, а не знамо када је то, да ћемо отићи пред лице Божје и да ће нас онда Господ питати не шта је нама неко чинио, него шта смо ми чинили некоме, другоме, ближњима. И ево, у ове божићне дане поста, када се спремамо за један од два наша највећа празника – Рођење Христово, важно је да имамо ову причу и да се сећамо смрти као саветника, као пријатеља нашег, јер она нас буди из сваког кошмара и сваког сна.

Нарочито је важно да се сећамо ове приче идући у сусрет празнику рођења Христовог, празнику мира, зато што на нашу велику жалост, већ дуже време смо као народ захваћени разним немирима, нарочито у последње дане када смо суочени са немиром који је последица велике трагедије у Новом Саду. Као верни народ, разумљиво је, најпре се молимо за све жртве као и за њихове ближње. Молимо се појединачно и саборно, као што се молимо за читав свет, за мир у целом свету, а као људи подразумева се да очекујемо да сви виновници несреће одговарају адекватно пред законом. Истовремено, наша Црква, сви ми са дубоком забринутошћу пратимо све што се дешава у нашем народу, у нашем друштву, пратимо растућу атмосферу конфронтације и антагонизма уз свакодневне инциденте који, бојимо се, а не дај Боже, могу се толико проширити да може да буде заиста и великог броја жртава.

Растуће поделе објективно угрожавају достојанство и слободу људске личности као и јединство нашег народа. То су средишње вредности хришћанског схватања темеља саборности. Жао нам је што многи то не разумеју, а неки можда и не желе да разумеју природу Цркве, њену мисију, њено послање које нам се и у ове предбожићне празнике открива искључиво и само као миротворство. Реч Цркве је увек реч правог, реч истинског мира. Ако није тако онда то није реч Цркве, ма ко год је изговарао и називао себе Црквом. Наш народ вековима пролазећи кроз разне тешкоће, у свом опстајању и историјском узрастању добро зна да Црква увек поуздано и неодступно стоји уз васколики свој народ, уз цео народ. Црква је саборна, што значи да води бригу о целини народа, о свима, зато се никада Црква не поистовећује, не може се поистоветити само са једним делом. Она не прави разлике, нема селекције и ако није тако, онда то није Црква. Црква је прибежиште и уточиште за све – она никога не искључује, разуме потребе свих. Као што разуме радост и успех и бол, Црква све теши, све лечи, лечи ране душа, за све је отворена. Црква зближава и премошћује разлике,

отупљује оштрице, сведочи да смо сви једни другима потребни, да смо позвани да чувамо једни друге, да бринемо једни о другима. Једном речју, Црква је Црква када испуњава Христову реч: Да сви једно буду (Јн 17,21).

Најбољи могући пример, парадигма, како кажу и напросто архетип у нашем народу јесте слика, искуство Светог Саве, искуство које је и наше искуство, када мири своју завађену браћу. Свети Сава у тој прилици није арбитар, дакле ни Црква није позвана да буде арбитар, она треба да буде миритељ. Свети Сава, приступајући двојици своје браће, није био судија, него помиритељ. Он се молио за браћу и учинио све што је до њега да се браћа помире али се браћа нису магијски помирила, деловање Светог Саве није било магијско – он није учинио неки хокус-покус и у истом тренутку завађена браћа се измирише, не, него је било неопходно, било је потребно да и сваки брат иступи из себе, да крене у сусрет оном другом у мери у којој он то може, у мери у којој његова позиција захтева. На крају, то је мера која је потребна јер све остало чини Бог, али је потребна вера, вера Светог Саве, потребна је вера Цркве да би онда вера Светог Саве и молитва Светог Саве могла да има плода.

Стога, у узбурканој и немирној атмосфери у којој се налази наш народ, можемо рећи и држава, Црква се моли за све учеснике у друштвеним збивањима, да исполе праву, истинску, хришћанску, миротворачку, православну одговорност, да исполе искрено уважавање свих мишљења, посебно оног другачијег, никад не губећи из вида опште добро, заједничко добро изнад којег не би смело бити ниједно уже, политичко, друштвено или себично, групно, интересно. Молимо се, имајући у виду поруку данашњег Јеванђеља у ове дане божићног поста, за то да се у умове и срца људи поврати разборитост, смиреност и љубав, а да се супротности и разлике које у сваком друштву постоје, дешавају кроз отворен, искрен, братољубиви и одговоран, демократски и грађански дијалог и разговор. Нека би Бог дао да се увек сећамо не само свог рођења и да се бринемо о свом животу и благословеног сећања на смрт, како бисмо могли на прави начин да слушајући разумемо поруку и реч Јеванђеља, да би онда Господ Исус Христос био наш Бог кога славимо овде и сада и у векове векова. Амин.

spc.rs